

הוא בסוד החכמה? אָמַר לוֹ, משום שהוא דָּבַר שְׂבָא בְּגִימ'ל דְּלִ"ת בְּלִי פְרוּד, וְזֶהוּ סוּד הַחֲכָמָה. דָּבַר שְׂבָא בְּשִׁלְמוֹת בְּסוּד הָאוֹתִיּוֹת כִּף הוּא כְּשֶׁהֵם בְּחֲכָמָה, אָבֵל דְּלִ"ת בְּלִי גִימ'ל אִינוּ שְׁלֹמוֹת, וְכֵן גִּימ'ל בְּלִי דְּלִ"ת, שְׁהָרִי זֶה בְּזֶה נִקְשְׁרוּ בְּלִי פְרוּד, וְיָמִי שְׁמִפְרִידֶם, גּוֹרֵם לְעֲצָמוֹ מוֹת, וְסוּד זֶה הוּא חֲטָאוֹ שֶׁל אָדָם.

משום כִּף הוּא דָּבַר שֶׁל סוּד חֲכָמָה. וְאִף עַל גַּב שֵׁישׁ יו"ד לְפַעֲמִים בֵּין גִּימ'ל לְדְלִ"ת, אִין פְרוּד, וְהַכֵּל קָשֶׁר אַחַד. וְעַל זֶה דָּבַר זֶה כִּף הוּא וְדָאִי, וְאֶגִּידָה לָכֶם - סוּד הַחֲכָמָה, שְׁרָצָה לְגִלוֹת אֶת סוּף כָּל מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁלֹּא גִלָּה מֶה שְׁרָצָה לְגִלוֹת, אִם כִּף אִז לְמַה כְּתוּב בַּתּוֹרָה דָּבַר שֶׁל יַעֲקֹב הַשְּׁלָם, וְאַחַר כִּף נִפְגָּם, וְלֹא הַשְּׁתַלֵּם הַדָּבָר? אֲלֹא וְדָאִי שֶׁהַשְּׁתַלֵּם, כָּל מֶה שְׁרָצִיף לְגִלוֹת גִּלָּה וְהַסְתִּיר, אָמַר דָּבַר וְגִלָּה בַּחוּץ וְהַסְתִּיר לְפָנִים. וְדָבַר תּוֹרָה לֹא נִפְגָּם לְעוֹלָמִים.

וְהַכֵּל הוּא נִסְתָּר בַּתּוֹרָה, מִשׁוּם שֶׁתּוֹרָה הִיא שְׁלֹמוֹת הַכֵּל, שְׁלֹמוֹת שֶׁל מַעְלָה וְלִמְטָה, וְאִין אוֹת אוֹ דָּבַר בַּתּוֹרָה פְּגוּם, וְיַעֲקֹב, כָּל מֶה שֶׁהֶצְטַרֵף לוֹמַר אָמַר, אָבֵל גִּלָּה וְהַסְתִּיר, וְלֹא פְגָם מִכָּל מֶה שְׁרָצָה אֶפְלוֹ אוֹת אַחַת.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ יוֹשְׁבִים יוֹם אַחַד עַל פֶּתַח לוֹד. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי יְהוּדָה, זֶה שְׂרָאִינוּ שֵׁיַעֲקֹב בְּרַף אֶת בְּנָיו, רָאִינוּ מִמֶּה שֶׁכְּתוּב וַיִּכְרֶף אוֹתָם, אָבֵל אֵיפֹה הַבְּרִכָּה שְׁלָהֶם? אָמַר לוֹ, כָּל הַבְּרִכּוֹת הֵם שֶׁבְּרַף אוֹתָם, כְּמוֹ יְהוּדָה אֶתָּה יוֹדֵף אַחִיד, דֵּן דִּין

אֵיהִי, אֲמַאי בְּמִלָּה דָּא (בְּבִלְהוּ) אֵיהִו רִזָּא דְחֲכָמָתָא. אָמַר לֵיה, בְּגִין דְּאֵיהִו מְלָה דְאַתְיָא בְּגִימ'ל דְּלִ"ת בְּלָא פִירוּדָא, וְהָאִי אֵיהִו רִזָּא דְחֲכָמָתָא. מְלָה דְאַתְיָא בְּשְׁלִימוֹ בְּרִזָּא דְאַתּוּוֹן, הֲכִי הוּא, כִּד אֵינּוֹן בְּחֲכָמָתָא. אָבֵל דְּלִ"ת בְּלָא גִימ'ל, לָאו הוּא שְׁלִימוֹ, וְכֵן גִּימ'ל בְּלָא דְלִ"ת. דְּהָא דָּא בְּדָא אֶתְקַשְׁרוּ בְּלָא פִירוּדָא, וּמֵאֵן דְּאַפְרִישׁ לוֹן, גְּרִים לְגֵרְמִיה מוֹתָא, וְרִזָּא דָּא חוּבָא דְאָדָם.

בְּגִין כִּף, הוּא מְלָה דְרִזָּא דְחֲכָמָתָא, וְאִף עַל גַּב דְּאֵית יו"ד לְזַמְנִין בֵּין גִּימ'ל לְדְלִ"ת, לָאו הָוִי פִירוּדָא, וְכִלְאֵ קְשׁוּרָא חֲדָא, וְעַל דָּא מְלָה דָּא, הֲכִי הוּא וְדָאִי. וְאֶגִּידָה לָכֶם, רִזָּא דְחֲכָמָתָא, בְּעָא לְגִלְאָה סוּפָא דְכָל עוֹבְדֵיהוֹן דִּישְׂרָאֵל.

וְאִי תִימָא, דְלָא גְלִי מְאִי דְבְעָא לְגִלְאָה, אִי הֲכִי, אֲמַאי כְּתִיב בְּאוֹרֵייתָא מְלָה דִיעֲקֹב שְׁלִימָא, וְאַתְפְּגִים לְכַתֵּר, וְלֹא אֲשַׁתְּלִים מְלָה. אֲלֹא וְדָאִי אֲשַׁתְּלִים, כָּל מֶה דְאַצְטְרִיף לְגִלְאָה גְלִי וְסַתִּים, אָמַר מְלָה וְגִלִּי לְבַר וְסַתִּים לְגוֹ. וּמְלָה דְאוֹרֵייתָא לֹא אֲתַפְּגִים לְעוֹלָמִין.

וְכִלְאֵ הוּא סַתִּים בִּיה בְּאוֹרֵייתָא, בְּגִין דְּאוֹרֵייתָא הוּא שְׁלִימוֹ דְכִלְאֵ, שְׁלִימוֹ דְלְעִילָא וְתַתָּא, וְלֹא אֵית מְלָה אוֹ אֶת בְּאוֹרֵייתָא פְּגִימוֹ. וְיַעֲקֹב כָּל מֶה דְאַצְטְרִיף לֵיה לְמִימַר אָמַר, אָבֵל גְלִי וְסַתִּים, וְלֹא פְגָים מִכָּל מֶה דְבְעָא אֶפְילוֹ אוֹת אַחַת.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי הָווּ יַתְבִּי יוֹמָא חַד אַפְתַּחַא דְלוֹד. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי יְהוּדָה, הָא דְחַמִּינָן דִיעֲקֹב בְּרִיף לְבָנוֹי, חַמִּינָן מִמֶּה דְכְתִיב, וַיִּכְרֶף אוֹתָם, אָבֵל אֵן בְּרַכְתָּא דְלְהוֹן. אָמַר לֵיה, כִּלְאֵ בְרַכְתָּאן אֵינּוֹן

עמו, מאשר שמנה לחמו, וכן כלם.

אבל מה שרצה לגלות להם לא גלה, שרצה לגלות להם את הקץ, והרי פרשה שיש קץ לימין ויש קץ לשמאל, ורצה לגלות להם את הקץ כדי להשמר ולהטרה מערלה. ומה שגלה להם נודע והתגלה עד שנכנסו לארץ הקדושה, אבל דברים אחרים אינם בגלוי, והם נסתרים בתורה בפירוש זהו של יעקב ובאותן הברכות.

פתח ואמר, ראובן בכרי אתה כחי וראשית אוני. מה ראה יעקב לפתח בראובן? שייפתח ביהודה, שהוא ראשון לכל המחנות, והוא מלך, וראינו שלא ברך אותו וסלק ברכות ממנו, עד שבא משה והתפלל תפלה עליו, כמו שנאמר (דברים לב) יחי ראובן ואל ימות.

אבל ודאי ברכו, ועלתה אותה ברכה למקומה. לאדם שהיה לו בן. כשהגיע זמנו להסתלק מן העולם, בא המלך אליו. אמר, הרי כל קמוני יהיה ביד המלך שמור לבני. כשראה המלך שבנו ראוי, אז נתן לו. כן יעקב אמר.

ראובן בכרי אתה, אהוב מעי אתה, אבל הברכות שלך יעלו בידי המלך הקדוש עד שיראה אותך, משום שהלכת כנגד אפך וגו', פתרגומו. ראובן בכרי אתה וגו'. רבי אלעזר פתח ואמר, (יחזקאל לו) ויאמר אלי הנבא אל הרוח וגו'. פמה אטומים הם בני אדם שלא יודעים ולא משגיחים בכבוד המלך, שהרי התורה מכריזה עליהם בכל יום, ואין מי שמקשיב באזניו כנגדה. פסוק זה

דבריה להו. כגון, יהודה אתה ידוה אחיה. דן ידין עמו. מאשר שמנה לחמו. וכן פלהו.

אבל מה דבעי לגלי לון לא גלי, דבעא לגלאה להו את הקץ. והא אוקמוה, דאית קץ לימינא, ואית קץ לשמאלא, ובעא לגלאה לון את הקץ, בגין לאסתמרא (ד) רלה (א"ו) ולא תדכאה מערלה. ומאן דגלי לון אתידע ואתגלי, עד דעאלו לארעא קדישא. אבל מלין אחרנין לאו אינון באתגלייא, וסתימין אינון באורייתא, בהאי פרשתא דיעקב, ובאינון ברכאן.

פתח ואמר. ראובן בכרי אתה כחי וראשית אוני. מאי קא חמא יעקב למפתח בראובן, ליפתח ביהודה, דאיהו קדמאה לכל משריין, ואיהו מלפא, וחמינן דלא ברכיה וסליק ברכאן מגיה, עד דאתא משה וצלי עלותא עליה. פמה דאתא אמר, (דברים לג) יחי ראובן ואל ימות.

אבל ודאי ברכיה, וסלקא ההוא ברכתא לאתריה. לבר נש דהוה ליה בר, פד מטא זמניה לאסתלקא מעלמא, אתא מלפא עליה, אמר, הא כל ממונא דילי, ליהוי בידי דמלפא נטיר לבראי. פד חמי מלפא דברי אתחזי, יהיב ליה. כן יעקב אמר.

ראובן בכרי אתה, רחימא דמעיי אנת, אבל ברכאן דילך יסתלקון בידי דמלפא קדישא, עד דיחמי בך, בגין דאזלת לקבל אפך וגו', פתרגומו: ראובן בכורי אתה וגו'. רבי אלעזר פתח ואמר, (יחזקאל לו) ויאמר אלי הנבא אל הרוח וגו'. פמה אטימין

אינון בני נשא, דלא ידעין ולא משגיחין ביקרא דמלפא, דהא אורייתא